

نورک بوروی

Yel : 1 Saye : 9 9 Mart 1328
اون بش کونده بر چیقار نورک فاندنه چالشیر

یوقاریده کی رقلردن آکلاشیلیورکه اعشار ویرکوسنک باشلیجه قسمنی اعطا ایدن آناتولی اها لیسیدر. نفوس اعتباریله باقیله جق اولورسه ، نفوس باشنه اک زیاده ویرکو ورن آناتولی وسوریه اها لیسیدر. آناتولیده بوئنان برکویلی ارمستانده بولونان برکویلیدن وسطی اوله رق یوزده اوتوز بش نسبتده و آوزوبای عثمانی کویلیلرندن یوزده الی نسبتده دها زیاده ویرکو ویرمکده در. اکر مناستر ولایتی تکالیفی تدقیق ایدرسه ک اوراده نفوس باشنه (۲۰۸) غروش ویرکواصابت ایتدیکنی کوریرز. بناء علیه آناتولیده کویلی ما کدونیا ناک مناستر ولایتنه نظراً یوزده آلتش نسبتده دها زیاده ویرکو ویرمکده در .

اهالینک ویرمکده اولدینی تکالیفک آغیرلغنی آ کلامق ایچون یالکز نفوس باشنه اصابت ایدن ویرکونک مقداری بیلمک - شبهه سز - کافی اولیوب کویلینک اراضیدن نه مقدارده واردات الده ایتدیکنی ده بیلمک لازمدر . بوا یسه ، تورکیه ده کوی زراعتی مسئله عمومیه سنه تعلق ایدر برکیفیتدرکه آنی آیری بر مقاله ده تدقیق ایتمک اقتضا ایلر .

یارروس

تاریخ و آثار عقیقه

مورخ لئون قاهون ومعلم بارتولده کوره

چنکیز خان

(باشی برنجی صابیده)

تورک کوچوک دولتری ، یعنی خانلقاری (قرالقلاری) ، بعضاً قوتلی ونفوذ صاحبی بر شخیصک تحت حکمنده بویوک دولتلر ، ایل خانلقلر (ایمپراطورلقلر) تأسیس ایتشاردر . ایل خان ، قوم وقیبله لر پادشاهی دیمکدر . بورادن تورک ایمپراطورلقلرینک ، بر هیئت متحده (قونفده ده راسیون) حالنده

بولنديڭى استىخراج ايدىلەپ يولور ، تورك ايل خانقلىرى ، بر طاقم خانقلىرى
 برلشمەسندىن تەكون ايدىوردى . بو طرز تەكون ، تورك ايمراطورلىقلىرىنىڭ اوزون
 مدت تەقاسىنى تامين ايدەجك بر ماھىتەدە دىكلەر ؛ عىن عرقىدىن اولقىلە برابر ،
 برچوق جەتتەلە يەكەيىكلەردىن فرقلى بولونان قىابل ، وحدتلىرى اقتدارونفوزىلە
 تامين ايدەجك شەخسىتەك ميداندن غائب اولمەسى اوزىنە على الا كىرطاغىلورلردى .
 ايل خانقلىرىنىڭ حماتى اوزون سورمەردى .

ایل خانلرینه ، خانلرک خانی و شهنشاه معناسه مذاقانه ، قاغان ویا قاقان دینلور . بو عنواننده آ کلاشیلورکه قاغانک حکمی آ لتنده خانلر واردر ؛ تعبیر دیگرله خاقانلق هیأت متحده-سنی وجوده کتیرن قبائلک تشکیلات خصوصه لری ، مختاریت سناسه لری غائب اولمازدی .

چنگیز قاآن ، بو ایل خانلردن ، خاقانلردن بریسیدر . آنجق ، قاهونه استناداً شمدییه دکن سویله دیکلریمزدن آکلاشیلورکه چنگیز قاآن ، ایل خانلغه داخل اولمش اولان قوم وقیله لری صیمیقی برلشدیروب مزج ایدبرک بر ملت ، ایل خانلی هیأت متفقہ سنی مرکزیتله اداره اولنور بر دولت حاله کتیرمک ایسته مش وبوکا چالیشمشد . اکر قاهونک ادعائی طوغری ایسه ، یعنی چنگیز جداً بو وحدتی ایسته مش ایسه ، وفاتندن پک آز زمان صوکره کنیش ایمپراطورلغک پارچالامه سی ، تورک قوم وقیله لرینک شخصیت خصوصیه لرینی محافظه ایتمه لری کوستریورکه چنگیز قاآن بویوک غایه خیالینه طوغری پک چوق ایبروله مه مشدر .

ایل خانقده اساساً انتخابی در . خانلرک ، تارخانلرک مجلس عمومی قوریلطای ، ایل خانی انتخاب ایدر . منتخب خاقان قوریلطای حضورنده ، هرکسک حقوقی محافظه ایده جکنه ، یساق وطوره یی ، یعنی قانونلری خللدن مصون بولنديره جغه و جمله دن اول کنديسنگ بوقوانينه رعايت و اطاعت ايليه جکنه . يمين ايدر: بويله محتشم برميندن صوکره ، آرتق قآن ، ایلینی کیفی اداره ایدمهز . تیموچینک ، چنکیز قآن اعلان اولندیغی زمان ، قوریلطای حضورنده یمين استدیکنی ، اولجه سويله مشدم .

افنديلر ، تورک خاقاننىڭ اجراآت حکمرانىسى يساق وطورهنك اواىر
 ونواھىسىلە تھديد ايدىلىش اولقلە برابر، مشارالېھك موقع رھىبى اعتبار ونفوذى،
 شان وشرفى فوق العادە يوكسىكىدر. خاقانە، تورگجە (تگرى قوت) (سەنك روھى)،
 مونغولجە (صوت-بوغدو) [۱] (كوكك اوغلى) دىرلر؛ چىنگىزخان بوغوانلرى.
 آلمشىدى : دىمك اوليورگە خاقانە برنوع قوۋە قدسيەنك تجلىسى فرض وقبول
 اولونور. توركلردە الكزيادە كوكلشمش عادادىن برىسى باشلىرىنە، خان وخاقانلرىنە
 دىانتكارانە صداقت، حرمت واطاعتدر. خان، ھرشىدىن اول براردو قوماندانىدر.
 توركك سچىۋە اصلىھسى عسكرلكىدر . عسكرىدە قوماندانە صداقت ، اطاعت
 وحرمت ضرورى ولايددر . يساق وطورهنك الكشدتلە امرائىدىكى ايش آمرە
 اطاعت وحرمت ايتىك، الكشدتلە منع ايتىدىكى ايش ايسە آمرە اطاعتىمىزلك خان علمىنە
 عصياندر؛ تورك عادت قانونلرنجە اشد عقوباتى استىزام ايدەن جرم عدم اطاعت
 وعصياندر. خزار توركلرىنك اردولرنىدە بالذات طولاشوب خاقان ايلە تېجەنىك،
 مناسباتى ياقىندىن كورمىش اولان بر روس وققە نوپىسى شوپلە يازىيور :
 « خاقان تېجەنىك فوق العادە حرمت وورعايتە مظهردى؛ اكر تېجەنىدىن بر آدمە
 قاق! كىندى كىندىكى اولدىر! دېھ امر وىرىسە ، اوتېجە درحال وبلا ترددا اتخار
 ايدردى. اولمش خاقانك مزارى ياندىن كچن ھركس آتدىن اينوب مزارە سجدە
 ايلردى . »

ايشتە افنديلر ، تورك ، تاتار ومونغوللرك ملكى وسىامى تشكىلاتىنە دائر
 بولايلىدىكم معلوماتك خلاصەسى ؛ بوتشكىلات ، يساق وطورهنك حياتە تطىيق
 واجرا اولىشى دىمكىدر. بىئە عليە بونلردىن يساق وطورهنك تقريباً نەلرى احتوا
 ايتىدىكى آكلاشلىمىش اولور .

تشكىلات عسكرىيە ، ھې وسىونى .

افنديلر ،

دىمىچك دە سويلدىم ، تورك ھىيات اجتماعىلرىنىك تشكىلات عسكرىيەسى .
 تشكىلات ملكىيەسىلە قارىشىمىشدر : بىنە اويساق وطورهنك اردونك امور
 [۱] بوكون ، فغفور چىنگ عنوانلردىن برى ، بوغدوخاندەر .

عسکریه سنی تنظیم و تنسیق ایلهر . خاقانک اردوده کی غایت یوکسک موقی ، خاقانه اطاعت مطلقه نك وجوبی، عصیانك اشد جزایی استلزامی، تورک تشکیلات ملکیه سنك ملکلی اولمقدن زیاده عسکری اولدیغنی ارانه واثبات ایدر .

خانلق براردو، خاقانلق بر بویوک اردودر . چنکیز خاقانک بویوک اردوسنی کورن برروس وقعه نویسی ، او بویوک اردونك تشکیلاتنه دائر شو معلوماتی ویریور : « هر اون آدمک باشنده بر آمر ، براون باشی ، واردی ؛ اون اون باشی به بر یوزباشی ، اون یوزباشی به بر بیک باشی [۱] امر ایدردی ؛ اون بیک باشینك قوماندانی براون بیک باشی ایدی . محافظ مفرزلره (قارا اول) [۲] دنیلوردی . قاچان عسکر اعدام اولنیوردی . محاربه ده کافی شجاعته دوکوشمه یین ، اسیر دوشمش آرقداشی قوزتارمایان عسکرده کذلک اعدام اولنیوردی . »

لئون قاهون ، چنکیزك بر محاربه سنده ، سواریسنك تشکیلاتی شویله تعریف ایدیور : « تیموچین ، آتلیلرینی ، بهری بیک کشیک ، ۱۳ مفرزه آیرمشدی . یوقاری آسیاده ، بویه بیکر کشیک سواری آلایلری تشکیل ایتک ، اوزمان ایچون بر تجدد ، بر انقلاب تعیه وی ، دیمکدی . چونکه اوزمانلر سواری جزؤ تامی ۵۰ کشیک ایدی ؛ و بو ۵۰ کشی ۵ صریه دیزیلیر ، یعنی جبهه ده ۱۰ آتلی بولندیریلیر ایدی . ایکی اوک صره زره کیهردی ؛ ملی سلاح اولان اکرى قلنج و اوق - یایدن فضلا ، سونکوده طاشیردی ؛ سونکولر علی الاکثر قانجه لی سونکو ایدی ؛ بونلرک آتلی ده زرهله اورتیلیردی . قالان اوچ صره زرهسز وخفیف آتله بینمش ، کوسه له زرهلی سواریلر ایدی که آلرنده سونکو

[۱] کوریلور که شمدی عثمانلی اردوسنده استعمال اولونان ، اونباشی ، یوزباشی ، بیکباشی تعبیرلری ، تا چنکیز زماننده قوللانیلان عسکری تعبیرلردندر .

[۲] قارا اول سوزی ، الیوم عثمانلی اردوسنده مستعمل اولدیغنی کی ، روس اردوسنده دخی عین معنایه قوللانلقده در ، ذاتا روسلرک قزاق اردولری تشکیلنده ، بر خیلی تورک تعبیرلری موجوددر . ازجمله یسا اول (یوزباشی) ، خارونچی (ملازم) . — عین تعبیرات عسکره ، آتیق بمضرنك موقع استعمال دیکشدر بیکلک اوزره ، تورکستانده ده حالا قوللانیلور : یسا اول (خاصه عسکری قوماندانی) ، شغا اول (والی) ، یکا اوله (سرای وکیلخجی) ، قارا اول (بزده کی معنایه) .

یرینه حربی طوتارلردی . بوخفیف سره لردن اوکه ، صاغه ، صوله کشف آتیلری چیقاریلردی . محاربه یه طوتوشیلاجنی زمان ، اوچ آرقه سره دن ، متباقی قالانرده اوکه چقصار و طاغنیق نظامده ، یعنی آوجی حالنده هجومی حاضرلارلردی ، یعنی دشمنه اوق و حربه یاغدی رلردی . بویه جه اوق و حربه تاثیریه دشمن کرکی کی صارصیلد قدن سوکره ، بوخفیف سواریلر طاقم آره سندن کیری چکیلوب ، اوندک کی ایکی آغیر سره نک سونکو طاوران و قلنچ قالدیر وضعیتده قطعی هجومی ایچون میدانی آچیق براقیرلردی . اشبو ۵۰ کشیلک سواری طاقملردن ، ۵۰۰ کشیلک بولوکلر و ۵،۰۰۰ کشیلک قولار تشکیل ایدیوردی . چنکیزخان و وارثلری بونظامی، عساکر معاونه ایچون ابقا ایتدیلر . لکن اصل چنکیزک ملی ، نظامیه قول اردوسی بش بیک کشیلک اولمایوب اون بیک کشیلک در . بوسواری قول اردوسی اون عدد بیکر کشیلک بولوکلره ، وهر بولوکده اون عدد یوزر کشیلک طاقملره آیریلور . چنکیزخان ، ملی اردوسنده بش سره یی ابقا ایتدی ؛ بناء علیه بولوکلک جبهه سنی تضعیف ایتش دیمکدی . « کوریورسکنر که قاهونک آلسین - غوروندن نقلاً سویلدکلری ایله روس وقعه نویسنک افاداتی عینیدر . بوجهته ، چنکیزک اردو تشکیلاتنه متعلق بو مختصر معلوماته صحیح نظریه باقه بیلورز .

افندیلر ، چنکیز اردولرینک سوق الجیش و تعیه جه بک منتظم سوق و اداره ایدیلش اولدیغنی آز اول عرض ایتشدم ؛ حتی ، موسیو قاهوندن آلارق : « چنکیزک ۱۲۱۹ سفری ، ناپولیونک قلاسیق ۱۸۰۵ سفری قدر منتظم سوق و اداره اولمشدر » دیمشدم . لکن ، کال تأسفله اعترافه مجبورم که چنکیز اردوسنک قوللاندیغنی سوق الجیش و تعیه اصوللری توضیح ایده بیله جک معلومات طوبلا - یامادم . بونلری طوبلامق ، سوکره تورکلره اوکرتمک ، تکرار ایدیورم ، ضابطلریمزک ، عسکری محررلریمزک شرفلی بروطفه لیدر ...